

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Qua ratione differant, Credere Deo, credere Deum, & credere in
Deum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

P. Arriaga Disputatione 15. Sectione primâ, numero octavo, & alii.

VI. Quo pacto tractatur exacta Fidei divina definitio.

Quidam itaque hanc tradunt pro exactâ Fidei divinæ definitione: *Credere est alicui assertioni propter divinum testimonium assentiri*: ita Coninck Disp. 14. dub. 1. num. 3. & alii. Sed contra: Actus namque Fidei, ut supra, Disputatione undecimâ diximus, est essentialiter obscurus, assentiri autem quis potest objecto alicui propter revelationem & veracitatem Dei evidenter cognitâ, seu propter evidentiam in attestante, in quo casu actus ille esset propter testimonium divinum, & tamen non foret actus Fidei propriè loquendo, cum obscuritatem in se non haberet, sed evidentiam. Mihi ergo placet definitio Fidei divinæ, quam assignat P. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 1. n. 5. *Fides divina est assensus firmus, in auctoritate Dei obscurè revelantis fundatus*. Hæc, inquam, definitio omnia Fidei prædicata essentialia exactè explicat, ac proinde meritò est amplectenda.

Proponitur exacta Fidei definitio.

VII. Quid de fiducia censendum, quam nostri temporis heretici Fidem appellant.

Quæres quartò: Quid de Lutheri, aliorumque nostri temporis sectariorum placito iudicandum, qui actus Fidei in quadam fiducia statuunt, eosque non ad intellectum spectare dicunt, sed ad voluntatem. Inprimis dico, me nullo modo persuadere mihi posse ullum ex hereticis tam fuisse simplicem, ut omnes actus Fidei dixerit esse actus voluntatis: primò quia in humanis Fides, quâ homo unus credit alteri, est actus intellectus, per quem ejus dictis assensum præbet, ut apud omnes est in confesso, ergo & Fides, quâ credimus Deo, cum uterque actus, ejusdem rationis sit; & sola differentia est, quòd Fides humana feratur in auctoritatem creatam & fallibilem, divina in infallibilem, ipsam scilicet Dei veracitatem.

VIII. Manifestissimum est omnem actum Fidei non esse fiduciam.

Deinde, clarissimum est plurimos actus Fidei, ut credere Deum esse Trinum & Unum, Adamum comedisse pomum vetitum, Davidem Philistæum illum infixo in fronte ejus lapide occidisse, & hujusmodi, clarissimum, inquam, est hos & similes actus ab intellectu elici, cum per eos judicemus res istas ita se habere, judicium autem, ut constat, spectat ad intellectum. Per fiduciam ergo solum intelligere possunt actum illum voluntatis, per quem ex vanâ quadam confidentiâ inaniter sperant sibi remissum iri peccata, aut etiam jam de facto esse remissa. Probabilius tamen est, hanc etiam fiduciam vel esse, vel includere actum intellectus, quo quis, vanè tamen & futiliter, sibi persuadet, se peccatorum veniam à Deo obtinuisse, & salutem infallibiliter consecuturum. Catholici tamen nullam de salute suâ profitentur se habere certitudinem, sed Dei bonitate ac misericordiâ freti sperant se illam aliquando obtenturos, & hoc sensu modestam quandam & submissam dici possunt habere fiduciam, longè tamen ab arrogante illâ, & stultâ hereticorum fiduciâ diversam.

Quid fiducia nomine intelligatur.

Diversus Catholicorum & hereticorum procedendi modus.

SECTIO TERTIA.

Qua ratione differant, credere Deo, credere Deum, & credere in Deum.

Hæc Fidei divisio desumpta est ex S. Augustino sermone 181. de tempore, & sermone 61. de verbis Domini, & tractatu 21. in Joannem: quam etiam Theologi omnes amplectuntur, S. Thomas hic, quæst. 2. art. 2. Magister in tertio, Distinctione 23. Halensis 3. parte, quæst. 68. memb. 7. art. 3. Caietanus hic, q. 2. art. 2. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 2. & alii.

Hæc tamen Fidei divisio non ita intelligenda est, quasi sit de tribus actibus Fidei realiter inter se distinctis, ut cum S. Thoma quæst. illâ secundâ. art. 1. ad 2. docent omnes, sed de eodem assensu Fidei intelligi potest secundum diversam habitudinem, quam dicit ad Deum: quâ de causâ Caietanus citatus ait, hujusmodi actum propriè non esse *multum* (hoc est, plures) sed *multiplicem*, quòd nimirum varias ratione nostrâ connotationes contineat ad objectum Fidei primum, nempe Deum.

Ut verò diversos hosce respectus, seu habitudines, quas hic actus dicit, magis in particulari declaremus, notandum, Deum & objectum formale & materiale Fidei esse, & insuper finem ultimum, ad quem non actus Fidei tantum, sed persona actum illum eliciens, & quicquid in ipso est refertur. *Credere ergo Deo* habitudinem dicit ad Deum tanquam objectum formale, propter illum enim, ejusque testimonium & veracitatem credimus, Deo siquidem credimus loquenti & testificanti. *Credere Deum* denotat habitudinem, quam actus Fidei dicit ad Deum tanquam objectum materiale, seu quod creditur, ut dum credimus *Deum esse, esse Trinum &c.* quibus cum ob divinum testimonium assentiamur, hoc actu & Deo, & Deum credimus, & in ipsum ut in objectum formale, quod in omni actu Fidei contingit, & in objectum materiale tendimus.

Tandem, *credere in Deum*, tertiam hanc habitudinem denotat, numero præcedente positam, qua scilicet per actum Fidei in Deum ferimur tanquam in ultimum finem: hoc verò non præcisè fit per actum intellectus, sed includit insuper actum voluntatis, quo ordinatio illa in Deum fiat tanquam in ultimum finem, & à quo actus ille Fidei ex hac intentione imperatur. Dari ergo potest actus, quo quis credat Deo, non tamen Deum, vel in Deum, ut dum quis Fide divinâ credit Cainum occidisse Abelem, & similia: è contra verò dari nequit *credere Deum, vel in Deum*, quin detur *credere Deo*, cum Deus, ut dixi, sit objectum formale omnis actus Fidei, & quicquid creditur, propter illius auctoritatem creditur. Potest etiam esse *credere Deo & Deum*, & tamen non *in Deum*.

Quæres, an ut quis credat in Deum requiratur Fides formata, seu ut qui credit, habeat animam gratiâ & verâ charitate instructam: an reperiri etiam hujusmodi actus Fidei possit in peccatore: Primum affirmare videtur Doctor Angelicus: numero primo citatus, secutus ut verosimile est Sanctum Augustinum ubi supra, qui negare videtur

I. Hæc Fidei divisio ex S. Augustino est desumpta.

II. Credere Deo, Deum, & in Deum, in eodem actu Fidei reperiri possunt.

III. Declaratur quid sit credere Deo, Deum, & in Deum.

Denotant Deum esse objectum formale & materiale actus Fidei, ac finem ultimum.

IV. Credere in Deum, præter actum intellectus, includit actum voluntatis.

Dari potest credere Deo, & non Deum, aut in Deum.

V. An ut quis credere possit in Deum requiratur ut sit in statu gratiæ.

Mons S. Augustini & S. Thoma circa hoc quod est Credere in Deum.

videtur peccatores credere in Deum; sic enim habet: *Quid est credere in eum? credendo amare, credendo in eum ire.* In quam rem occasione hujus dicti S. Augustini, sic illud ulterius explicans, & hanc triplicem Fidei habitudinem declarans loquitur Magister loco supra citato: *Aliud est inquit, credere in Deum, aliud credere Deo, aliud credere Deum. Credere Deo, est credere vera esse qua loquitur; quod & mali faciunt: & nos credimus homini, sed non in hominem. Credere Deum, est credere quod ipse sit Deus, quod etiam mali faciunt. Credere in Deum, est credendo amare, credendo in eum ire, credendo ei adhaerere, & ejus membris incorporari.*

VI. Communis est opinio ad hunc ad Deum requiri Fidem formatam.

Hæc sine dubio est communis Patrum sententia, quam præter jam citatos tenet S. Anselmus ad Romanos 4. & Beda in illud Joannis 6. v. 29. *Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille:* estque communis scholasticorum opinio.

VII. Dicunt multi peccatores dici posse credere in Deum.

Non desunt tamen Theologi, qui contrarium opinantur, & dicunt, etiam peccatores in propria personâ credere in Deum: imo S. Augustinus libro de Fide & operibus, cap. 14. & S. Bernardus sermone 24. in Cantica peccatores aiunt credere posse in Deum: quod etiam in ipsis facris literis habet fundamentum, Joannis enim 12. vers. 42. nonnulli dicuntur credidisse in Christum, qui nihilominus in peccato persistebant, de quibus proinde eodem loco ait Evangelista: *Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.* Unde & Sanctus Chrysostomus homilia 52. in Matthæum: *Nihil prodest, inquit, si credas in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, nisi rectè vixeris.* Censet ergo Sanctus Doctor, etsi quis sit in peccatis gravibus, nihilo tamen se cuius posse eum credere in Deum.

Quidam in peccato perseverantes crediderunt in Christum.

VIII. Antonomastus credit in Deum supponit statum gratia, & requirit ut sit Fides formata.

Hos duos loquendi modos haud difficulter inter se conciliari posse existimo, si dicamus, credere in Deum simpliciter & perfectè, supponere statum gratia, & ut quis sit ab omni peccato gravi liber. Ut verò imperfectiore modo aliquis credat in Deum, non videtur necessariis perfectus actus charitatis, & ut diligat Deum super omnia, sed sufficit si in Deum tendat amore concupiscentia, seu Spei, & proponendo ei obedire eliciendo actum Fidei, quamvis sit in peccato mortali, & non habeat firmum propositum omnia alia Dei mandata observandi.

IX. Dicunt possit credo in Ecclesiam, vel in Sanctos.

Hinc infortur alterius quaestionis resolutio, Utrum scilicet, quemadmodum dicimur credere in Deum, ita etiam dici possimus credere in Ecclesiam, aut in Sanctos. Res est parvi momenti, nec nisi quaestio de nomine. Negari hoc communiter solet, cum credere in aliquem, relationem ad eum denotet tanquam ad ultimum finem, quod in nihil creatum cadere potest. Quare Sanctus Augustinus tomo 5. tract. 29. in Joannem, in illa verba Joan. 14. vers. 1. *Credite in Deum, & in me credite: Petro aut Paulo credimus,* inquit, sed non dicimur credere nisi in Deum. S. Thomas etiam 2. 2. quaest. 1. art. 9. ad 5. ait, melius esse, & magis usitatum, ut non legatur in Symbolo, *Credo in sanctam Ecclesiam Catholicam,* sed simpliciter, *sanctam Ecclesiam Catholicam,* & pro eodem citat S. Leonem Papam: quo etiam modo alii legunt illum Symboli articulum.

Mons S. Augustini, & S. Thoma circa hoc quod est credere in Ecclesiam.

X. Multi non refugiant dicere Credam in Ecclesiam & in Sanctos.

His tamen non obstantibus non refugiant multi concedere dici posse: *Credo in Ecclesiam, vel in Sanctos:* sic in Epistola ad Philemonem, vers. 5. dicit S. Paulus: *Gratias ago Deo meo audiens Fidem, quam habes in Domino IESU, & in omnes Sanctos:*

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

Hinc S. Hieronymus in hanc ipsam Epistolam: *Vna atque eadem, inquit, credulitas in Deum fertur, & in Moysen, ut populus, qui credebat in Deum, aequè crederet in servum ejus.* Eodem etiam modo loquitur S. Epiphanius, S. Cyrillus Hierosolymitanus, & alii. Ratio verò est, nam credere in aliquem, non necessariò dicit relationem in eum tanquam in ultimum finem, sed inferiorem tantum respectum, habitudinem nimirum ad illum cui aliquid dicenti Fidem adhibemus. Nihil ergo apparet, cur hic loquendi modus à Theologis usurpari nequeat.

SECTIO QUARTA.

De Fide miraculorum.

SERMO hic est non de illo tantum, qui patratum est miraculum, sed de illo etiam in quo, seu circa quem miraculum est patrandum, in utroque enim requiritur Fides ut constat, de primo enim sic loquitur Apostolus 1. ad Corinthios 13. vers. 2. *Si habuero omnem Fidem, ita ut montes transferam &c.* de secundo verò videmus Christum in eo, circa quem faciendum erat miraculum, Fidem requisivisse, ut latius declarabitur numero septimo.

I. Loquitur tam de illo in quo patrandum est miraculum, quam de illo qui est miraculum patrandum.

Notandum insuper, tria in eo, qui miraculum aliquod patratum est, requiri: primò credulitatem in Omnipotentia Dei, quod nimirum hoc opus, quod naturæ vires excedit, præstare possit. Secundò præter hanc generalem, seu univorsalem Fidem, quæ omni miraculorum patrationi est communis, requirunt multi aliud iudicium magis particulare, per quod certò sibi quis persuadeat se hic & nunc beneficium istud à Deo obtenturum, & hoc miraculum patratum. Tertio intervenit actus voluntatis, nempe fiducia: de quibus num. 8. iterum redibit sermo.

II. Trias in eo, qui miraculum patratum est, requiruntur.

Quarimus ergo in præsentia, Utrum Fides miraculorum sit eadem cum Fide dogmaticâ, seu historicâ, vel an realiter ab eâ distinguatur. Prima sententia affirmat Fidem miraculorum realiter à Fide dogmaticâ, seu eâ, quæ mysteria revelata credimus, distingui: ita Vega lib. 9. in Tridentinum, cap. 28. Abulensis in caput 17. Math. quaest. 165. Aragon in præsentia, quaest. 1. art. 7. Vasquez 1. 2. Disp. 209. cap. 4. & Disput. 210. capite quarto.

III. Status præsentis difficultatis. Prima sententia.

Hæc sententiæ non parum favent nonnulli ex Sanctis Patribus: hinc S. Chrysostomus hom. 29. in Epistolâ ad Corinthios in illa verba cap. 12. v. 7. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ, alteri autem Fides in eodem spiritu: *Fidem dico,* inquit, *non eam que dogmatica est, sed signorum, de qua dictum est, si habueritis Fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic transi hinc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.* Sanctus etiam Cyrillus Hierosolymitanus Catechesei quintâ in eadem esse videtur sententiâ, ait enim, etsi nomen Fidei sit unum, dupliciter tamen dividi; *unum quippe genus est, inquit, quod habet dogmaticam assensionem, aliud verò quod gratis datur, per quam non solum creduntur dogmata, verum etiam est super vires effectiva.*

IV. Quid nonnulli ex Sanctis Patribus sentiant de Fide miraculorum.

Secunda tamen sententia docet Fidem miraculorum non esse distinctam à Fide dogmaticâ, seu catholicâ, sed utramque ad eundem habitum spectare: ita S. Thomas hic, q. 178. a. 1. ad 5.

V. Secunda sententia Fidem miraculorum.